విధి వైపరీత్యం

1

మహాసముద్రం ప్రళయగంభీర ఘోషంతో భయంకరంగా గర్జించింది. సాగరతరంగాలన్నీ తాళవృక్ష పంక్తిలా ఒక్కసారిగా ఉవ్వెత్తున పైకి పొంగి ఒళ్ళెరగని క్రోధంతో తరుముకువచ్చే ఆదిశేషువు పడగల్లా ఆదేపనిగా బుసకొట్టడం మొదలుపెట్టాయి. సముద్రం ఒక్క ముంపుతో ద్వారకానగరం అంతా ముంచివేసేటట్టు అతి భయంకరంగా పరవళ్ళు దొక్కింది.

అర్జునుడు యాదవులందరినీ రథాలమీద, ఏనుగులమీద, గుర్రాల మీద, ఇంకా ఇతర వాహనాల మీద ప్రయాణంచేయించి అతి త్వరితంగా ఇంద్రప్రస్థపురం వైపు తరలించుకు పోతున్నాడు. అతడు ద్వారకానగర ద్వారం దాటగానే సముద్ర తరంగా లొక్కుమ్మడిగా నగరం అంతా ముంచెత్తివేశాయి.

ఆ సముద్రతరంగాల ప్రళయ భీకర గర్జితం వినేసరికి అర్జునుని వెనువెంట సురక్షితంగా సాగిపోతున్న ద్వారకానగర పౌరులంతా గొంతులెత్తి హాహాకారాలు చేశారు. అర్జునుని వెంటవెంట హస్త్యశ్వ రథాది వాహనాల మీద ప్రయాణంచేస్తున్న శ్రీకృష్ణుని షోడశ సహస్రాంతఃపురకాంత లందరూ ఒక్కమారు వెనుదిరిగి ఆ బీభత్సదృశ్యం చూచి గుండెలు బాదుకొంటూ గొంతెత్తి విలపించారు. కొందరు స్త్రీ బాల వృద్ధులు తమ తమ వాహనాలమీదే మూర్ఛపడిపోయారు.

అర్జునుడు అతికష్టంమీద వారినందరినీ ఓదార్చి తిరిగి యథాప్రకారంగా ప్రయాణం చేయించాడు. అతని వెనువెంట సాగిపోతున్న ద్వారకానగర పౌరులలోను, అంతఃపుర కాంతలలోను బయలుదేరిన

హాహాకారాలు కొంతవరకు ఉపశమించాయి. తిరిగి వాహనాలన్నీ నెమ్మది నెమ్మదిగా ఇంద్రప్రస్థపురంవైపు సాగిపోయాయి.

సవ్యసాచి వారందరికీ ముమ్ముందుగా సాగిపోతూ అయిదారు మారులు వెనుకకు తిరిగి ద్వారకానగరంవైపు చూచాడు. సముద్ర తరంగాలు గంభీరంగా గర్జిస్తూ ద్వారకానగర రాజవీథులలో ఉన్మత్తనృత్యం ప్రారంభించాయి. ఆ దృశ్యం తిలకిస్తూంటే అర్జునుని నేత్రాలనుండి బాష్పజలా లవిరళ ధారగా ప్రవహించాయి.

జరిగిపోయిన గత దివస వృత్తాంతాలన్నీ తిరిగి విద్యుద్వేగంతో అతని కళ్ళయెదుట జరుగుతున్నట్లుగా స్ఫురించాయి.

అర్జునుడు హస్తినాపుర రాజసౌధంలో విశ్రమించి ఉండగా హఠాత్తుగా అతని కళ్ళయెదుట శ్రీకృష్ణదేవుని రథం ప్రత్యక్షమైనది. తిరిగి శ్రీకృష్ణదర్శనం కాగలదని సవ్యసాచి ఎంతైనా సంతోషించాడు. కాని ఆ రథంలో అతనికి కనిపించినవాడొక్క దారుకుడే!

అతడు హస్తినాపురంలో రాజద్వారంలో రథంఆపి పాదచారియై రాజప్రాసాదంలో ప్రవేశిస్తూనే పాండవులందరికీ ద్వారకాపుర విషాద వృత్తాంతం తెలియజేశాడు. తిరిగి వెంటనే ఆ రథంలోనే ద్వారకానగరానికి బయలుదేరవలసిందని సవ్యసాచిని ప్రార్థించాడు. కావడాని కది దారుకుని ప్రార్థనమే కావచ్చునుగాని సాక్షాత్తు అది శ్రీకృష్ణదేవుని ఆదేశమే. ఒక్కరైనా మిగలకుండా యాదవులందరు మద్యపానమత్తులై సముద్రతీరంలో భీకరయుద్ధం చేసి నిలుచున్నపాటుగా స్వర్గస్థులైనారు! యాదవకులంలో ఉద్భవించిన ముసలమే ఆ విధంగా వారి నందరినీ పొట్టన బెట్టుకొన్నది. ఆ బీభత్సం చూడగానే శ్రీకృష్ణుడు అరణ్యంలో తపోమగ్నుడై, సమాధినిష్ఠుడై ఉన్న అన్నగారిని సందర్శించడానికి బయలుదేరి వెళ్ళిపోయాడు.

శ్రీకృష్ణుడావిధంగా ఏకాకిగా తరలిపోవడం చూచి అంతఃపుర కాంతలందరూ పెద్దపెట్టున హాహాకారాలు చేశారు. వెళ్ళిపోయే సమయంలో అతడు వసుదేవుని పాదాలు తన శిరస్సుపై ఉంచుకొని నమస్కారం చేసి యాదవ స్త్రీ బాలవృద్ధుల నందరినీ కంటికి రెప్పలా కాపాడుతూండవలసిందనీ, అచిరకాలంలోనే ద్వారకా నగరం అంత సంముద్రంలో కలసి

పోగలడనీ, ఆ సమయంలో అంతఃపుర మహిళల సంరక్షణకై అర్జునుడా నగరానికి రాగలడనీ చెప్పి వెనుదిరిగి చూడకుండా అలాగే అరణ్యానికి వెళ్ళిపోయాడు. వెళ్ళిపోయేముందు దారుకుని పిలిచి ఆ వృత్తాంతం అతనితో చెప్పి వెంటనే అర్జునుణ్ణి ద్వారకా నగరానికి తోడుకొని రావలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు.

దారుకుడా వృత్తాంతం వినిపించిన మరుక్షణంలోనే గాండీవి ద్వారకా నగరానికి వెళ్ళిపోయాడు. రోదన ధ్వనులతో మహా బీభత్సంగా కనిపించే ద్వారకా నగరం చూడగానే అర్జునుని కిక కాళ్ళూ చేతులూ ఆడలేదు. ఆ క్షణంలోనే అతనికి శ్రీకృష్ణబలరాముల నిర్యాణవృత్తాంతం ఒక మహాశనిపాతంలా వినబడింది. ఇంతకీ వారిద్దరి మృతకళేబరాలూ ఎక్కడఉన్నదీ ఎవరికీ తెలియలేదు! ద్వారకానగర పరిసరారణ్యం అంతా గాలించగా గాలించగా ఎక్కడో ఒక దిక్కులేని చోట వారి శరీరాలు కనిపించాయి. శ్రీకృష్ణుడు సమాధి నిష్ఠుడై శయనించిన సమయంలో మృగభ్రాంతితో ఒక బోయవాడతనిపై ఒక నిశిత బాణం ప్రయోగించాడు. వెంటనే శ్రీకృష్ణ నిర్యాణం జరిగిపోయింది. అర్జునుడు బలరామకృష్ణుల శరీరాలకు దహన సంస్కారాలు జరిపి తిరిగి ద్వారకానగరం చేరుకొన్నాడు. దుర్భరమైన ఆ దుఃఖభారం భరించలేక కొన్ని గడియలలోనే వసుదేవుడు కూడా స్వర్గస్థుడైనాడు. అతనికి దహనసంస్కారం చెయ్యవలసిన దురదృష్టం చివరికి అర్జునునికే పట్టింది. అశ్రు నిమీలిత నేత్రాలతో అతడా కర్మకాండ అంతా ముగించి అనేకవిధాలుగా అంతఃపుర స్త్రీలందరినీ ఓదార్చి వారికి దుఃఖోపశమనం కలిగించాడు.

ఇక ఆ మరునాడే సముద్రం ఒక్కమారుగా ద్వారకానగరంపై విరుచుకు పడబోతున్నది. అందువల్ల వెంటనే ద్వారకానగర పౌరులందరినీ ఇంద్రప్రస్థానికి ప్రయాణం కావలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు. హతశేషులైన యాదవులకు, శ్రీకృష్ణుని అంతఃపుర సుందరులకు హస్త్యశ్వరథాది వాహనా లేర్పాటు చేయించి, వారందరినీ అతి జాగరూకతతో సంరక్షిస్తూ ఇంద్రప్రస్థానికి ప్రయాణమైనాడు. గత దివసస్మృతులన్నీ అతని హృదయంలో భీకర దుఃస్వప్నాల కంటకమాలికగా మెదిలి వేయివిధాలుగా వేధించాయి.

2

శ్రీకృష్ణుడు షోడశ సహస్రాంతఃపుర కాంతలతో మహాభోగా లనుభవిస్తూ చిట్టచివరి కొక దిక్కు లేనిచోట ఒకానొక క్షుద్ర వ్యాధుని బాణాఘాతంతో పరమపదించాడు. మహావీరులైనట్టి యాదవు లందరూ తుంగగడ్డిపరకలతో ఒకరొకరిని సంహరించుకొని ఒక్క క్షణంలో నశించిపోయారు. సిరి సంపదలతోను, భోగభాగ్యాలతోను, గోగోపాలక గణాలతోను కలకల్లాడే ద్వారకానగరం అంతా కన్నుమూసి కన్ను తెరిచే లోగా భీషణ సాగర గర్భంలో విలీనమైపోయింది. ఎండ కన్నెరగని వాసుదేవుని అంతఃపురాంగన లందరూ దిక్కులేని అనాథలై అల్లాడి పోయారు. "అర్జునునికీ నాకూ విభేదమేమీ లేదు! అతడీ అంతఃపుర కాంతల నందరినీ సురక్షిత ప్రదేశానికి చేర్చి అత్యంత జాగరూకతతో సంరక్షింపగలడు!" అని శ్రీకృష్ణు డతనికి దారుకుని ద్వారా సందేశం పంపించాడు. అదే శ్రీకృష్ణుని చరమ సందేశం. ఆ సందేశాజ్ఞ శిరసా వహించి అర్జును డావిధంగా ఆ మహిళల నందరినీ అతిభద్రంగా తన వెనువెంట తోడ్కొని పోతున్నాడు.

హృదయంగమమైన గోపాలదేవుని స్నేహమాధుర్యము, అనితర సాధారణమైన అతని మహాభోగైశ్వర్యము, జగన్మోహనమైన అతని మనోహరాకారము, లోకాతీతమైన ఆ మహామహుని స్థితప్రజ్ఞత్వము, చిట్టచివరి కా మహానుభావునికే సంభవించిన అత్యంత దుర్భరమైన ఆ విపత్పరంపర తలుచుకొనేసరికి గాండీవి కదంతా అవిశ్వసనీయమైన మిథ్యామరుమరీచికగా స్ఫురించింది. గతదివసాలలో జరిగిన దుస్సంఘటన లన్నీ నిజమేనా అని కూడా ఒక్కొక్కప్పు డతని కాశంక కలిగింది. అయితే ప్రత్యక్షంగా తన చర్మచక్షువుల ఎదటే జరిగిన ఆ సంఘటన లన్నీ కేవలం మిథ్యే అని అనుకోవడాని కతనికి ధైర్యం చాలలేదు.

ఒక రథంలో ఒంటరిగా సాగిపోయే అతని హృదయంలో ఆ విధమైన భావ పరంపర లెన్నెన్నో బయలుదేరాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు మహాధైర్యశాలి అయిన అతని కనుగొలుకలనుండి కవోష్ణ బాష్పబిందువులు జాలువారేవి. అతని వెంట వెంట అపారమైన యాదవపరివారం అంతా నెమ్మది నెమ్మదిగా సాగిపోయింది.

ఆ పరివారం అంతా పంచనద దేశప్రాంతం సమీపించే సరికి అప్పుడే సూర్యాస్తమానం అయింది. తరవాత వారొక భీకర దుర్గమారణ్యం అధిగమించి పోవలసి ఉన్నది.

దూరదూరంగా వారి కెదురుగా రక్తారుణమై ప్రజ్వలించే శుక్ర తారక భయంకర దుర్విధి క్రోధవీక్షణ లా స్ఫురించింది. ఇంకా దూరంగా వినిపించే క్రూర వన్య మృగాల గర్జితాలు, జంబుకాక్రందనాలు, ఘూకారవాలు వారి హృదయాలలో అపూర్వమైన బీభత్సం కలిగించాయి. ఆ ధ్వనులు కన్నిటికీ మంద్ర మంద్రంగా వినిపించే సన్న సన్నని కీచురాతి మోత ఒక విచిత్ర శ్రుతిలా వినిపించింది.

యాదవ బలానికి వెనక భాగంలో ఎవరో అయిదారుగురు యదుకుమారులు మాత్రమే వారందరికీ రక్షకులుగా ఉన్నారు. ఆ బలగానికి ముందు భాగంలో మరికొందరు తరుణ యాదవులు వారందరి సంరక్షణ భారం వహించి నెమ్మది నెమ్మదిగా సాగిపోతున్నారు. అంతఃపుర కాంతలు, ఇంకా ఇతర స్త్రీబాల వృద్ధులు ఆబలగానికి మధ్యభాగంలో హాస్త్యశ్వ రథారూఢులై మెల్లమెల్లగా సాగిపోతున్నారు.

వారికెదురుగా కనిపించే మహారణ్యంలో దారులుకొట్టే ఆటవిక దస్యుగణాలెన్నెన్నో ఉన్నాయి. యాదవ పరివారంలో చాలామంది స్త్రీబాలవృద్ధులే. ఎవరో పదిపన్నెండుగురు యదుకుమారులున్నా వారెవరూ రణాంగణంలో ఆరితేరినవారు కారు, శస్త్రాస్త్ర విద్యలలో అర్జునునికి సహాయకులుగా నిలబడడానికి తగిన శక్తి సామర్థ్యాలుకూడా వారికి లేవు. అందుచేత ఆ రాత్రివేళ దుర్గమారణ్యంలో ప్రవేశించకుండా అక్కడే స్కంధావారా లేర్పాటు చేయించి, తెల్లవారేవరకు ఆ స్కంధావారాలలో విశ్రమించడమే సముచిత కర్తవ్యమని అర్జునునికి స్ఫురించింది. అతడు వెంటనే తన సంకల్పం పరివారంలోని వారందరికీ తెలియజేశాడు. అప్పటికే అలసిపోయిన వారందరూ దాని కంగీకరించారు. దానితో మంద మందంగా సాగిపోతున్న యాదవ బృందంలోని వారంతా తమ యాత్ర విరమించారు. వెంటనే స్కంధావారాలేర్పాటు చేసే ప్రయత్నంలో నిమగ్నులైనారు. అప్పటికే కొంచెం చీకటి పడింది. అంతలో అంతఃపుర కాంతలు, ఇంకా ఇతర స్త్రీబాలవృద్ధులు అతి బీభ

త్సంగా ఆక్రందన ధ్వనులు చేశారు. ఆ ఆక్రందనాలు వినగానే అర్జునుని హృదయం నీరైపోయింది. వాటికి కారణమేమో అతనికి తెలియలేదు.

వెంటనే తన రథం ఆ ఆక్రందన ధ్వనులు వినిపించే ప్రాంతానికి మరలించాడు. అక్కడ జరుగుతున్న బీభత్సం సందర్శించగానే గాండీవి హృదయం క్రోధావేశంతో కంపించిపోయింది.

వేలాది దస్యులు ధనుర్బాణాద్యాయుధాలతో యాదవులపై విజృంభించారు. కాని వారి నెదుర్కొనగలిగినవా డా పరివారంలో అర్జునుడొక్కడే. మిగిలిన యదుకుమారులు పది పన్నెండుగురుదాకా ఉన్నా వారివల్ల ప్రయోజనమేమీ కలగలేదు.

అయినా అర్జునుడది లక్ష్యపెట్టక ఒక్క దూకులో దస్యుగణాలపై విరుచుకుపడ్డాడు. ఆగ్నేయాద్యస్త్రాలు ప్రయోగించి కనురెప్పపాటు కాలంలో దస్యులనందరినీ తరిమివెయ్యాలని సంకల్పించాడు, కాని ఎందుచేతనో ఆ అస్త్రాల మంత్రాలేవీ అతనికి స్ఫురించలేదు. ఆ విధమైన విధి వైపరీత్యానికి కారణమేమో అతనికి తెలియలేదు. వెంటనే తన అమ్ముల పొదిలో ఉన్న బాణాలన్నీ ప్రయోగించి ఆ దస్యులలో కొందరిని సంహరించివేశాడు. అయినా వారు నేల ఈనినట్లుగా కోకొల్లలుగా అర్జునుని మీదికి లంఘించారు.

అంతలోనే అర్జునుని అక్షయతూణీరంలోని బాణాలన్నీ ఆఖరయిపోయాయి. అక్షయ తూణీరం కూడా ఆ విధంగా వ్యర్థమై పోయేసరికి గాండీవి హృదయంలో ఇదివరకెన్నడూ బయలుదేరని భయాందోళనలుద్భవించాయి. అయినా నిరుత్సాహపడక అర్జునుడు గాండీవం కొనతోనే వారిని చావమోదడం ప్రారంభించాడు.

అయితే ఆ విధమైన యుద్ధ పద్ధతివల్ల దస్యులెవరూ భయపడలేదు. ఇంకా ఉద్ధతంగా అతనిపైకి లంఘించారు.

ఇంతలో మరికొందరు దస్యులు అంతఃపుర స్త్రీలపైపడి వారి ఆభరణాలన్నీ అపహరించుకుపోయారు. మరికొందరు శ్రీకృష్ణుని అంతఃపురాంగనలలో కొందరిని బలాత్కారంగా అరణ్యంలోనికి తీసుకుపోయారు. మరికొందరిని నానావిధాలుగా హింసించారు.

ఈ దౌర్జన్యంతో అంతఃపుర కాంతలందరూ తిరిగి హృదయవిదారకంగా ఆర్తనాదాలు చేస్తూ అతిదీనంగా ఆక్రోశించారు.

ఆ కరుణాక్రందనలు విని అర్జును డతి ధైర్యంతో దస్యులతో యుద్ధం చేశాడు.

కాని శస్త్రాస్త్ర విహీనమైన అతని పరాక్రమం అంతా కేవలం బూడిదలో పోసిన పన్నీరై పోయింది. శ్రీకృష్ణుని అష్ట పట్ట మహిషులు, మరికొందరు అంతఃపురాంగనలూ మాత్రం ఎలాగో అలాగ దస్యుపరాభవ భయం లేకుండా బయటపడ్డారు. మిగిలిన అంతఃపురాంగనలలో చాలా మంది కిరాతకుల చేతులలో పడి అనేకవిధాల యాతన లనుభవించారు.

వారి కరుణాక్రందనలు వినగానే అర్జునుని నవనాడులూ క్రుంగి పోయాయి. అంతటి మహాపరాక్రమశాలి అని పేరుపొందిన తన బలపరాక్రమాలు కిరాతకులబారిపడ్డ శ్రీకృష్ణ కళత్ర సంరక్షణకు కూడా ఎందుకూ కొరగాకుండా పోయాయే అని అత డనేక విధాల మథన పడ్డాడు. ఆ క్షణంలో అతని కిక జీవించడమే వ్యర్థమని అనిపించింది.

అత్యంత దారుణములయిన ద్వారకానగర వృత్తాంతాలు విన్నప్పుడే అతని హృదయం శతధా వ్రీలి వివశమైపోయింది. తరవాత జరిగిన కిరాతకుల కిరాతకృత్యాలు, తన అశక్తత అనుభూతికి రాగానే అతని ముఖం వివర్ణమై వెలవెలబోయింది. సమరాంగణంలో వీరాధివీరుడని ప్రసిద్ధిపొందిన బీభత్సు డొక్క నిట్టూర్పువిడిచిపెట్టి కేవలం జీవచ్ఛవప్రాయుడై తన రథంలో అలాగే కూలబడిపోయాడు.

ఆటుపిమ్మట తిరిగి ఎలాగో అలాగ ధైర్యం చిక్కబట్టుకొని మిగిలిన అంతఃపుర స్త్రీలనూ, తదితరులనూ క్షేమంగా ఇంద్రప్రస్థానికి తీసుకుపోయాడు. అనంతరం కొంతమంది యాదవవంశీయులను, శ్రీకృష్ణ పౌత్రులను ఇంద్రప్రస్థానికి సమీపంలో ఆ యా రాజ్యాలలో అభిషేకింపజేశాడు. పాండవు లందరూ హృదయ విదారకమైన ద్వారకానగరవృత్తాంతాలు విని ఆ విధమైన దుర్విధి వైపరీత్యాని కెంతైనా కుమిలిపోయారు.

3

అనంతరం కొంతకాలానికి అర్జునుడు వ్యాసమహర్షిని సందర్శించవలెననే అభిలాషతో ఆయన ఆశ్రమానికి బయలుదేరాడు.

అతడు మహర్షి ఆశ్రమసమీపానికి చేరుకొనేసరికి అప్పుడే సూర్యోదయం అయింది. మహర్షి ఆశ్రమంలో బ్రహ్మచారుల వేదసూక్త పారాయణాలు ప్రాతఃకాల కలవిహంగమారావాలతో కలిసి మంద్ర మంద్రంగా వినిపించాయి. ఆశ్రమ హోమాగ్ని జ్వాలల పైడి వెలుగులు పరిసర పూజాతులతలపై ప్రసరిస్తూ నెమ్మదినెమ్మదిగా మెరుగులు దిద్దాయి. ఆ సమీపంలో మరి ఒక ఆహవనీయాగ్నిలా సమాసీనుడైన సాత్యవతేయ మహర్షి పాండవ మధ్యముడాశ్రమంలో ప్రవేశించగానే మనోజ్ఞమైన మందహాసంతో ఎంతో ఆప్యాయంగా పలకరించాడు. ఆ సమయంలో అర్జునునకి మహర్షి ముఖం అప్పుడప్పుడే వికసించిన సహస్రదళ పద్మంలా స్ఫురించింది. కాని అర్జునుని ముఖంమాత్రం ఆలాగే చింతాక్రాంతమై, వివర్ణమై వెలవెలబోయింది. అతడు నెమ్మదిగా వెళ్ళి వ్యాసమహర్షి సన్నిధిని కూర్చున్నాడు.

మహర్షి కొంతసేపు నిశ్చలదృష్టితో అతని ముఖభంగిమ గమనించి, ఆ విధమైన అపూర్వ దైన్యానికి హేతు వేమని ప్రశ్నించాడు.

మొట్టమొదటగా అర్జునుడు మహర్షికి ద్వారకానగర బీభత్స వృత్తాంతము, శ్రీకృష్ణ బలరాముల నిర్యాణము, వ్యాధుని బాణాఘాతంతో కలిగిన దారుణ పరిణామము మొదలైనవన్నీ యథాక్రమంగా విన్నవించాడు. అనంతరం తిరిగీ మహర్షి ముఖంవైపు పరిశీలించి చూచాడు.

మహర్షి మందస్మిత జ్యోతి ప్రాతఃకాల సూర్య కిరణాలతో చేతులు కలుపుతూ ఆలాగే ఒక ఆరని జ్యోతిలా వెలిగింది.

అనంతరం సవ్యసాచి ఒక నిట్టూర్పు విడిచిపెట్టి తిరిగీ తన విషాద గాథ ప్రారంభించాడు.

గోపాలదేవుని అంతఃపుర వరారోహలు క్రూర కిరాతకుల చేతులలో అనుభవించిన దుస్సహ యమయాతనలన్నీ పూసగుచ్చినట్లు వివరించి

చెప్పాడు. ఆ సమయంలో తనకు సంభవించిన ఆ శస్త్రాస్త్ర వైఫల్యమూ, అక్షయతూణీర వైయర్థ్యము కూడా తెలియజేశాడు.

ఆ విషయం విన్నవించినంత సేపూ అతడు వంచిన శిరస్సు పైకెత్తలేదు. ఆ ధీరవరేణ్యుని కపోలాలపై వేడి వేడి కన్నీ రొలికే నిరంతర ధారగా ప్రవహించింది.

ఆ క్షణంలో వ్యాసభట్టారకుని కతని హృదయయాతన అంతా హృత్కవిలిగా అవగతమైపోయింది.

అలాగే నిశ్చల మందహాసంతో కనురెప్పపాటు లేకుండా ఒక నిమిషందాకా అర్జునుని వైపు చూచాడు.

గాండీవి కనుగొలుకులనుండి కన్నీరింకా సంతతధారగా ప్రవహిస్తూనే ఉన్నది.

"అర్జునా! వాసుదేవుడూ, ఆయన అంతఃపుర సుందరీగణమూ దారుణ మునిశాపాలమూలంగా ఆ విధమైన యమయాతనపాలైనారు. దీనిలో మరి విచారింపవలసినది ఏమి ఉన్నది!" అన్నాడు వ్యాస భట్టారకుడు.

అయినా అర్జునుని కించుకంతైనా మనశ్శాంతి లభించలేదు.

వేదవ్యాసుని పెదవులనుండి అప్రయత్నంగా ఒక దీర్ఘనిశ్శ్వాసం వెలువడింది. అయినా మహర్షి పెదవులపై చిరునవ్వలాగే అరుణోదయ కాంతిరేఖలా మెరిసింది.

"నాయనా! అణువు మేరుపర్వతమై ఔన్నత్యం పొందడానికీ, మేరుపర్వతం ఒక అల్పాల్పమైన అణువై నశించిపోవడానికీ ఆ మహాకాలపురుషుడే ప్రధాన కారణం. లోకాతీతులైన మహామహితాత్ములు హీనాతిహీనమైన దుర్గతి పొందడానికీ, హీనాతిహీనులు మహామహితాత్ములై జాజ్వల్యమానంగా వెలిగిపోవడానికీ మరి వేరే కారణం ఏమి ఉన్నది? అలౌకికములైన అష్టైశ్వర్యాలు, అత్యంత దుర్భరమైన యాతనా విశేషాలు కాలపురుషుని చోదనవల్లనే సంప్రాప్తిస్తున్నవి.

"ఇది తెలియని అజ్ఞులు అహంకారపూరితులై విర్రవీగుతున్నారు. కాలపురుషుని ఇచ్ఛామాత్రంచేత సంభవించే సుఖదుఃఖాలకు చలించేవా రహంకారదోష దూషితులైన అజ్ఞులే సుమీ!"

ఈ ఉపశమన వాక్యాలతో అర్జునునికి కొంత ఉపశాంతి కలిగింది. అతని ముఖం కొంచెం వికసించింది. తిరిగి వేదవ్యాసు డిలాగ ఉపదేశించాడు.

"శ్రీ కృష్ణభగవానుడు కేవలం అశక్తతవల్లనే ఆత్మబంధువుల దుర్గతికి ప్రతీకారం చెయ్యకుండా ఉపేక్షించి ఊరుకున్నాడని భ్రమిస్తున్నావేమో! నాయనా! యాదవకుల నాశన క్షణంలోనే ఆయనకీ విధి వైపరీత్యం యావత్తూ అవగాహన అయిపోయింది. ఆత్మావతరణ ప్రయోజనం సమాప్తమైపోయిందని గ్రహించిన మరుచటిక్షణంలోనే ఆయనలో ఆ ఔదాసీన్యం అవతరించింది. అదంతా ఆ పరమేశ్వరుని ఇచ్ఛామాత్రమే! స్వయంగా ఆ మహామహిమాత్ముని ముఖతః గీతామృతం ఆస్వాదించిన నీకిక నేనేమి చెప్పగలను నాయనా!"

ఆ వాక్యంతో హఠాత్తుగా అర్జునునికి హృదయాంతరాళంలో ఒక దివ్యజ్యోతి మెరిసినట్టయింది. ఆ జ్యోతిః కాంతి అతని పెదవులపై ఒక ప్రవాళమణిదీపంలా ప్రకాశించింది.

అశ్రమ హోమధూమమాలిక విశాల వటతరుశాఖలలో అల్లిబిల్లిగా అలముకొని క్రమక్రమంగా అనంత నీలాకాశంలో విలీనమైపోయింది.